

Arkeologisk utredning på Hamburgö

Norgård 2:10 och 2:156, Kville socken, Tanums kommun

Niklas Ytterberg

Bohusläns museum Rapport 2010:30

BOHUSLÄNS MUSEUM

Fält med grå bakgrund och fet ram är obligatoriska för redovisning till FMIS.
För anvisningar, klicka på rubrikerna och länkar på sidan 2.

Geografiska och administrativa uppgifter

Län	Kommun	Landskap
Västra Götaland	Tanum	Bohuslän
Socken/Stad	Kartblad	Fastighet/kvarter
Kville	9007	Norgård 2:10, 2:156

Beslutande länsstyrelse	Länsstyrelsens dnr	Beslut enligt KML	Datum för beslut
Länsstyrelsen, Västra Götaland	431-6967-2010	Särskild utredning enligt 2 kap. 11§ KML	2010-06-16

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr	Typ av undersökning/åtgärd	Fältarbetstid start	Fältarbetstid slut
NOK 452-2010/10057	Särskild utredning	2010-07-20	2010-07-21
Undersökande/ansvarig organisation	Ansvarig person	Typ av exploatering	
Bohusläns museum/Västarvet	Niklas Ytterberg	Husbyggnation	
Uppdragsgivare/exploatör	Antal arbetsdagar	Beräknad rapporttid	Total faktisk kostnad
Dan-Håkan Davall, Lerum	2	11 timmar	40 998 (exkl. moms)

Beräknat	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
	10 800					32	16
Undersökt	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
	10 800			90		20	8

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)

--

Datering

--

Rapport inkommer senare Ja Nej

Sammanfattning av undersökningsresultaten och förslag till fortsatta åtgärder

Sammanfattning av undersökningsresultaten

Med anledning av planerad byggnation av enbostadshus inom rubricerat område har Bohusläns museum på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en särskild utredning. Området utgjordes av en sydlig och en nordlig del, skilda av Didriks väg. Båda delområdena var vid tiden för utredningen aktiva båtuppställningsplatser, med ett flertal båtrailer på plats. Trots det kunde undersökningen fortgå utan hinder.

Efter inledande okulär besiktning maskingrävdes 23 sökschakt om sammanlagt 90 löpmeter, samt tre provgropar om ca 0,6x0,6 m för hand. Inget av antikvariskt intresse påträffades, endast ett stolphål och en recent ansamling av skärvig sten. I nära anslutning till ett impediment i norra delen av utredningsområdet påträffades glas, porslin, horn och annat recent avfall som kan dateras till 1800- och 1900-tal.

Bilaga 1. Översikt över utredningsområdet. Skala 1:10 000.

Bilaga 2. Detalj över utredningsområdet med grävda schakt, progropar och anläggningar markerade. Skala 1:1 000.

Förslag till fortsatta åtgärder

Bohusläns museums bedömning är att inga hinder för exploatering finns ur antikvarisk synvinkel.

(Underskrift)

2010-07-21

(Datum)

Omslagsbild Foto mot nordöst taget av Niklas Ytterberg. Fotot visar avbaning med maskin intill impedimentet i norra delen av utredningsområdet.

Bakgrund

Dan-Håkan Davall och Tomas Melking har i samarbete med Tanums kommun för avsikt att bebygga delar av Norgård 2:10 och 2:156, Kville socken, Tanums kommun, med enbostadshus. Länsstyrelsen i Västra Götaland har utifrån topografi och fornlämningsbild bedömt att en särskild utredning behövs för att ta reda på om någon okänd fornlämning berörs av arbetsföretaget. Få arkeologiska undersökningar har gjorts i Hamburgsundsområdet och de arkeologiska spåren efter det gamla Hamburgsund ännu mycket sparsamma. Den förväntade kunskapsstillväxten för varje undersökning kan därför vara betydande.

Bohusläns museum har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört den särskilda utredningen 20–21 juli 2010. Utredningsområdet var beläget på nordöstra Hamburgö, i en uppgrundad havsvik på nivåer mellan 10 och 15 m ö.h. Det utgjordes av en sydlig och en nordlig del, skilda åt av Didriks väg, om sammanlagt ca 10 800 m². Planområdet utgjordes mestadels av åker i träda, med ett mindre impediment, en bergknalle, centralt längst i norr och en backslänt mot Ekehogen i öster.

Kulturmiljö

Orten Hamburgsund har anor ned i åtminstone senmedeltiden och är känd från de historiskt dokumenterade sillfiskeperioderna från 1500-talet till modern tid. Hamburgsund omnämns tidigast på 1580-talet som ett beskattat fiskeläge, det nordligaste i Bohuslän. Dess ekonomiska betydelse motiverade danska kronan att förlägga en tullbod här.

Få forn- och kulturlämningar är kända i närområdet. I anslutning till planområdet ligger Norgårds gamla bytomt (Kville 766:1 samt 767:1) och Berga gamla bytomt (Kville 765:1), samtliga bebyggda än idag. Ett båtfynd med okänd datering, delar av ett kölsvin, påträffades i sundet vid muddring 1954 (Kville 508:1).

Utredningsområdets närhet till både fiskeläget Hamburgsund och till Norgårds och Berga bytomter motiverade en översiktlig kartanalys. Enligt laga skifte för Norgårds by fastställt 1858 (14-KVI-394), med två gårdar på bytomten, samt hemmansklyvning för Wäntigen under Norgård 1878 (14-KVI-531), ligger utredningsområdet helt inom inägorna. Den södra delen av planområdet utgörs av åkrar benämnda Långflaten eller Lerflaten. På den norra delen av planområdet kallas åkrarna väster om impedimentet Hagestycket och öster om detsamma Klåfvelyckan eller Nedre Klofsand. Smala åkertegar på slutningen av Ekehogen kallas Ekehogsvallen. Ett stråk med sank ängsmark genom hela planområdet kallas Dybacken och längst ned mot sjön Husemaden. Den senare, som kan tyda på en äldre bebyggelse, låg tyvärr utanför utredningsområdet.

Metod

Båda delområdena var vid tiden för utredningen aktiva båtuppställningsplatser, med ett flertal båttrailer på plats. Trots det kunde undersökningen fortgå utan hinder.

Utredningen inleddes med en okulär besiktning. Därefter grävdes 23 sökschakt om sammanlagt 90 löpmeter med maskin, samt tre provgropar om ca 0,6x0,6 m för hand (bilaga 1 och 2).

Resultat

Inget av antikvariskt intresse påträffades, endast ett ensamt stolphål och en recent ansamling av skärvig och naturlig sten, troligen odlingssten (bilaga 3). I nära anslutning till impedimentet i norra delen av utredningsområdet påträffades glas, porslin, horn och annat recent avfall som kan dateras till 1800- och 1900-talen.

Bohusläns museums bedömning är att inga hinder för exploatering finns ur antikvarisk synvinkel.

Bilagor

Bilaga 1. *Figur 1. Översikt över undersökningsområdet med närliggande fornlämningar markerade. Skala 1:10 000. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriet 2010-08-23. Diarienummer 601-2010/2120.*

Bilaga 2. *Figur 2. Översikt över grävda schakt, provgropar och påträffade anläggningar. Skala 1:1000. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriet 2010-08-23. Diarienummer 601-2010/2120.*

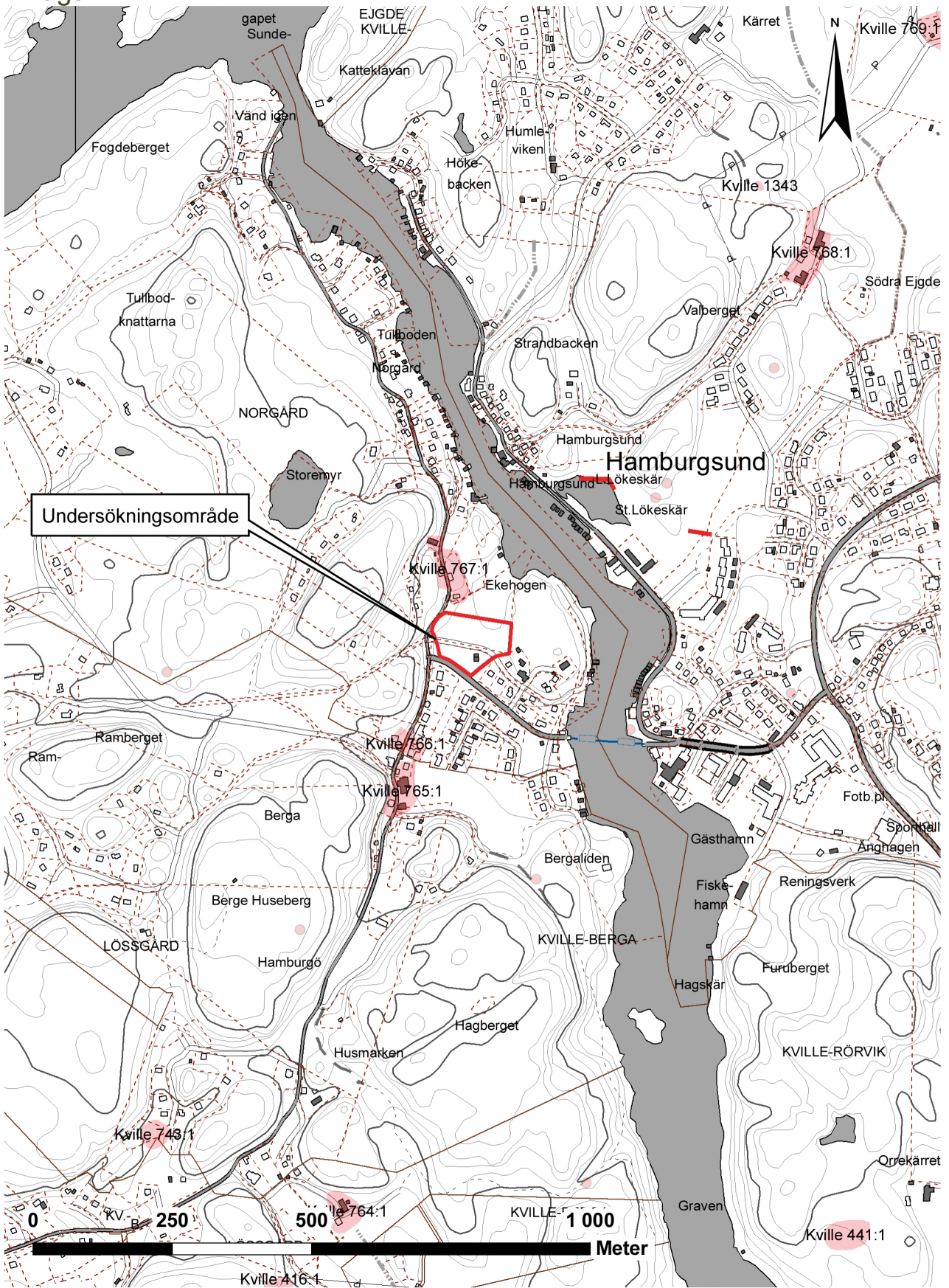
Bilaga 3. *Schakttabell.*

Bilaga 4. *Provgropstabell.*

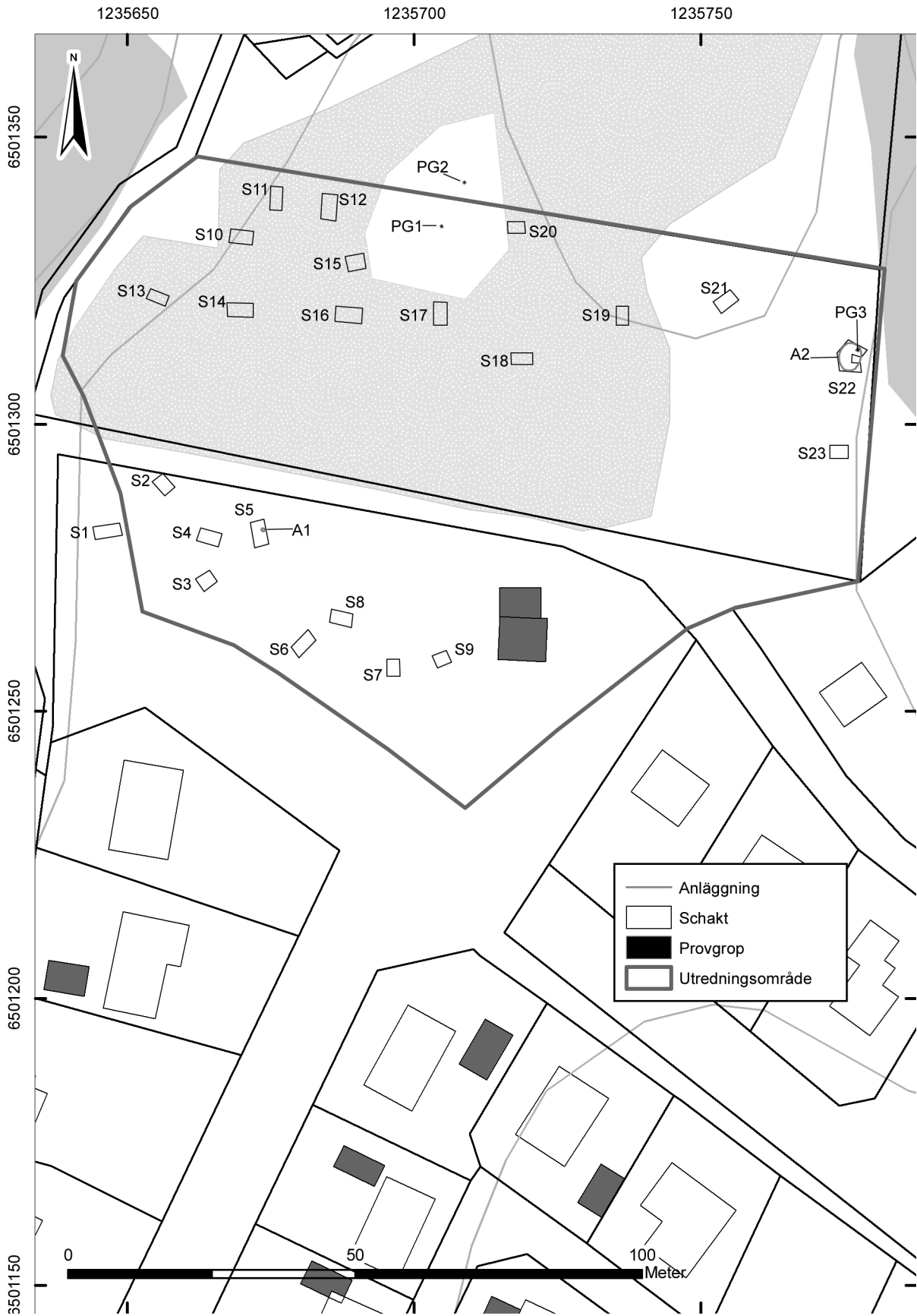
Bilaga 5. *Anläggningstabell.*

Fynd: Inga fynd omhändertogs.

Bilaga 1

Bilaga 2

Bilaga 3. Schakttabell

Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Lagerbeskrivning	Fynd	Anläggningar
Södra området						
S1	5,0	1,2	0,50	0,15 m matjord; där- under 0,15 m brungrå sandig silt; därunder brungrå sandig lerig silt (påförda lager från landsvägen intill).		
S2	4,0	1,2	0,40	0,15 m matjord; där- under brun hårt pack- ad sand med något grus.		
S3	3,0	1,2	0,40	0,15 m matjord; där- under brun hårt pack- ad sand.		
S4	4,0	1,2	0,25	0,20 m matjord; där- under brun hårt pack- ad sand.		
S5	4,5	1,2	0,25	0,15 m matjord; där- under brun hårt pack- ad sand.		A1 stolphål
S6	4,0	1,2	0,50	0,15 m matjord; där- under 0,20 m brun le- rig silt; därunder brun- grå lera.		
S7	3,0	1,2	0,45	0,15 m matjord; där- under 0,25 m brun sand med störningar i form av dränering och påford bergkross; där- under brungrå lera.		
S8	4,0	1,2	0,30	0,15 m matjord; där- under 0,10 m brun sil- tig sand med enstaka bergkross; därunder brungrå silt med nå- got grus.		
S9	2,5	1,2	0,45	0,15 m matjord; där- under 0,15 m mörk- brun sand; därunder 0,05 m brun lera; där- under 0,05 m brun sand; därunder blå- grå lera.		
Norra området						
S10	4,0	2,0	0,40	0,15 m matjord; där- under 0,15 m brun sil- tig sand; därunder gul- brun silt. Stenar 0,05- 0,70 m i alven. Äldre avloppsrör i Ö delen.		

Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Lagerbeskrivning	Fynd	Anläggningar
S11	4,0	1,2	0,40	0,20 m matjord; där- under 0,20 m mörk- brun humös sand; där- under beige sand med järnutfällningar.		
S12	4,0	1,2	0,30	0,15 m matjord; där- under 0,15 m mörk- brun humös sand; där- under brun hårt pack- ad sand.		
S13	3,0	1,2	0,35	0,20 m matjord; där- under 0,15 m brun humös sand; därunder brun hårt packad sand.		
S14	4,0	1,2	0,30	0,20 m matjord; där- under brun hårt pack- ad, något siltig sand.		
S15	2,5	1,2	0,35	0,20 m matjord; där- under 0,10 m brun siltig sand; därunder brungrå lerig silt.		
S16	4,0	1,2	0,25	0,15 m matjord; där- under 0,10 m brun humös sand; därunder brun silt.		
S17	4,0	1,2	0,30	0,15 m matjord; där- under 0,10 m brun sand; därunder ljsub- run sand.		
S18	4,0	1,2	0,20	0,15 m matjord; där- under beige sand.		
S19	3,0	1,2	0,40	0,15 m matjord; där- under 0,20 m mörk- brun sand; därunder gulbrun hårt packad sand.	En avsågad bit horn	
S20	2,5	1,2	0,55	0,15 m matjord; där- under 0,05 m brun sand; därunder 0,15 m hårt packad brun sand; därunder 0,05 m ljusbrun sandlins; där- under brun sand.	Buteljglas och annat äldre glas, grönt pors- lin, äldre batteri.	
S21	4,0	1,2	0,35	0,15 m matjord; där- under 0,20 m brun humös sand; därunder brun silt.		
S22	2,7+5,3+2,0	1,2-1,6	0,15	0,10-0,15 m förna, rik- ligt med mindre, skär- vig sten, upp till 0,3 m st; därunder ljusbrun grusig sandig morän, rikligt med skärviga och naturliga stenar och mindre block, upp till 1 m st.		A2 skärvstens-an- samling
S23	3,0	1,8	0,30	0,15 m förna; där- under ljsubrun gru- sig sandig morän, rik- ligt med stenar upp till 0,25 m st.		

Bilaga 4. Provgropstabell

Provgrop	Längd m	Bredd m	Djup m	Lagerbeskrivning	Fynd	Anläggningar
Pg1	0,6	0,6	0,13	0,07 m förna, där- under beige till mörk- brun, delvis skiktad sil- tig sand; därunder röd granitberggrund. Ut- torkat vattenhål?		
Pg2	0,6	0,5	0,15	0,05 m förna; där- under mörkbrun hu- mös sand, enstaka stenar 0,05-0,10 m st samt en stor 0,40 m; därunder rödaktig gnejsberggrund.	Tegel, mo- dernt glas.	
Pg3	0,6	0,6	0,20	Pöbörjad under för- nan, ca 0,15 m under marknivå: 0,15 m hu- mös grusblandad mo- ränsand, stenar upp till 0,25 m st (enstaka små är skärviga); därunder ljusbrun hårt packad grusig moränsand.		Ligger i A2

Bilaga 5. Anläggningstabell

Anläggning	Definition	Storlek	Form	Djup	Kontext	Beskrivning
1	Stolphål	0,22	Rund	0,1	S5	Mörkbrun humös sand.
2	Skärvstensansamling	5,0x4,0	Oregelbundet oval	0,15	S22	Ansamling av skärvig och naturlig sten, 0,05-0,2 (0,3) m stora, mellan några större stenar /mindre markfasta block (upp till 1 m st). De större sterna stack upp i ytan. Förnan innehöll rikligt med skärvig sten. Ca 0,10-0,15 m ned avtar gradvis de skärviga sterna. Troligen tippad recent odlingssten. Inga fynd.

